

Rozložení sil mezi Čínou a USA v Africe - výrazně v neprospěch Západu ...

- CZ24 News | 20. srpna 2022

AFRIKA UŽ NENÍ JEN "HIC SUNT LEONES" KONTINENT! V červenci jsem zde publikoval porovnání výsledků cest prezidenta Macrona a ministra Lavrova po afrických zemích. Soudě podle reakcí, se příspěvek líbil, a proto jsem provedl ještě jedno porovnání - prosincové a lednové cesty čínského ministra zahraničních věcí Wang I s tou poslední sledovanou, srpnovou jeho resortního kolegy ze Spojených států Antony Blinkena. Cílem byly opět vybrané africké země.

OBECNĚ

Kde jsou ty časy, kdy se po oznámení plánované cesty šéfa americké diplomacie představitelům navštívených zemí užil dech a intenzivně se hledaly body souladu, aby vše vyznělo pro bilaterální relaci co nejlépe. Zdá se, že tento aspekt se nezadržitelně posouvá právě tím čínským směrem, zatímco ty cesty našich atlantických spojenců jsou stále kontroverznější a jejich výsledky rozpačitější. Ano, cesty obou ministrů proběhly v odlišném globálním kontextu - ta čínská těsně před započítím horké fáze ukrajinské krize, ta americká na jejím pomyslném současném vrcholu, ale i tak je co porovnávat. Jedná se především o přístup, formu dialogu a prostředky, kde nekonečná americká arogance (ostatně tak dobře vykreslená návštěvou prezidenta Bidena v Saúdské Arábii), jakoby dávala za pravdu čínské rétorice o zlých agresorech a kolonizátorech a naopak hodných partnerech a investorech.

Bylo to jistě i o výběru zemí. Spojené státy volily dvě "tutovky", tedy země s kterými mají tradičně vysoce nadstandartní vztahy (Jihoafrickou republiku a Rwandu) a jednu "divokou kartu" (Demokratickou republiku Kongo), kde jim zrovna uniká velká obchodní příležitost. Čína naproti tomu hrála na jistotu a vykolíkovovala svou východoafrickou enklávu zájmů, včetně opěrných bodů v Indickém oceánu, zcela přesně. Porovnání provedu opět na přeskáčku, bez ohledu na skutečnou chronologii cest tak, aby vynikl přístup jednotlivých účastníků.

1. WANG I - ETIOPIE (1.12.2021)

V listopadu a v prosinci loňského roku vrcholila etiopská krize, kdy se země potýkala se sekcesionistickým tigrajským hnutím, jakož i s dalšími skupinami, které využily špatné bezpečnostní situace v zemi a pustily se do boje s federální vládou. V téže době se Spojené státy a Evropská unie rozhodly nepodporovat Etiopskou vládu a zejména ji zcela ostříhnout od vojenských či bezpečnostních dodávek. Na pomoc - finanční i materiální ihned přispěla zajímavá skupina zemí. Turecko, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty ruku v ruce s Ruskem a Čínou napomohly zabránit rozpadu země, který již hrozil nastat. Turecké drony Bayraktar a čínské Wing Loong II svými přesnými údery eliminovaly velkou část povstaleckého vedení a pozemní vojska zatlačily postupující rebely zpět do Tigraje. Společným postojem v OSN také Rusko s Čínou zabránilo přijetí sankcí vůči Etiopii.

Druhá nejlidnatější africká země s ohromným ekonomickým potenciálem, je ústředním bodem čínské Belt and Road Initiative na africkém kontinentu. Čínské investice do etiopské dopravní infrastruktury a vohohospodářských projektů dosáhly rekordních hodnot.

BLINKEN - JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA (7.-9.8.2022):

Blinkenova cesta následovala s drobným odstupem po Marconovi a Lavrovovi a soustředila se na jinou část světadílu. Jihoafrická republika měla být pro Blinkena tím, čemu se říká „jistý šťouch“. Tradiční vztahy mezi post-apartheidním režimem a Spojenými státy, které prakticky vybojovaly dodnes vládnoucímu ANC návrat z illegality, změnu ústavy, volební vítězství v r. 1994 i mezinárodní uznání, ale i jeho současné směřování, jako neo-liberální, tedy americkým Demokratům názorově blízké strany, nemohla přece znamenat nic jiného, než ohlušující úspěch. Přesto tomu tak nebylo. JAR již minimálně 10 let silně inklinuje ke stále sílící alianci BRICS, jejíž je zakládající (a zatím

jedinou africkou) zemí.

Proto jakékoli snahy o prosazení kritiky Moskvy a jejího postupu na Ukrajině JAR, zde viditelně nepadly na půdu úrodnou. President Cyril Ramaphosa se sice s Blinkenem krátce sešel, ale většinu rozhovorů a prohlášení ponechal na své ministryni zahraničních věcí Naledi Pandor. Ta odmítla velmi rychle snahy diktovat Africe její postoje v zahraniční politice a svalovat na ukrajinskou krizi humanitární problémy v rozvojovém světě. V tomto světle vyzněla závěrečná Blinkenova nabídka na nový velký balík finanční a humanitární pomoci, jako neobratná snaha o podplácení v situaci, kdy je přistižen při nečestné hře.

WANG I - ERITREA (5.1.2022):

Pro mnoho lidí byla tato cesta vpravdě strategická. Po velmi úspěšné návštěvě v Etiopii v prosinci 2021, se čínské poděkování v zemi jejího dávného rivala, Eritreji, která rozhodně podpořila boj etiopské vlády proti tigrejským rebelům, stalo symbolem mírové spolupráce a dobrých sousedských vztahů v Africe. Typická čínská politika zdrženlivého vyčkávání, avšak rozhodné reakce a kyvadlové diplomacie v období krize, opět nesla své ovoce. Ministr Wang I oznámil po jednání s dlouholetým prezidentem Eritreje Isiasem Afwerkim rozvoj spolupráce mezi Eritreou a Čínou ve všech oblastech ekonomiky. Ostatně Afwerki, první prezident samostatné Eritreje, je též rekordmanem výkonu veřejné funkce a příští rok oslaví již 30 nepřetržitých let v této funkci. O dva měsíce po této cestě, 2. března 2022 v průběhu prvního hlasování OSN o odsouzení ruské invaze na Ukrajinu, to byla právě Eritrea, která spolu s Ruskem, Běloruskem, Koreou a Sýrií hlasovala proti rezoluci. V tomtéž předmětu se potom Čína, Indie, Jihoafrická republika a 40% afrických zemí k velké nelibosti západních zemí hlasování zdržely nebo vůbec neúčastnily.

BLINKEN - DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA KONGO (9.-10.8.2022):

V zásadě platí, že čím větší chaos vládne v daném státě, tím raději vítá domácí režim vysoce postavené zahraniční návštěvníky, poskytující mu svojí návštěvou pláštík legitimacy. A tak stejně jako kdysi George Bush junior v samozvaném Kosovu, byl i Anthony Blinken v Kongu, které je na pokraji ekonomického kolapsu a občanské války, přivítán s velkými ovacemi. Mezi vzcnými řečmi o potřebě férových voleb, ochraně lidských práv a (ne)podpoře rebelů, útočících na sousední Rwandu (to, že podobní rebelové útočí na Ugandu nevadí, neboť ta je ve sféře ruského vlivu), se postupně objevilo hlavní téma návštěvy. A tím bylo odradit Kongo od aukce k pronájmu velkých ploch jeho území pro těžbu ropy a plynu. V období energetické krize asi zajímavá iniciativa, napadne jistě každého z nás.

Ne tak pro americké zájmy, neboť se nejedná o její vládou politicky sponzorovaný obchod, který by „vyhrála“ předem určená její nadnárodní firma, která by se pak o kořist případně podělila s dalšími giganty, ale o otevřenou aukci. A tak si představitelé Konga od prezidenta Felixe Tshisekediho, přes předsedu vlády Lukondeho, až po ministra zahraničních věcí Lutundulu, vyslechli jenom tirádu výhrůžek o „karbonových pokutách“, které bude muset Kongo zaplatit za pralesy, vykáčené v těžebních oblastech. A tak se čtvrtá nejlidnatější zemi Afriky, která je surovinově vůbec nejbohatší zemí na kontinentu, opět dostalo lekce, jako vystřižené z učebnic koloniálních praktik.

WANG I - KEŇA (6.1.2022):

Velkou show se stala návštěva ministra Wang I v Keni. Společné otevření největší čínské investice v Africe - ropného terminálu v Mombase, spolu s prezidentem Uhuru Kenyattou, se stalo demonstrací úspěchu projektů „Belt and Road Initiative (BRI)“, v procesu formování nových surovinových a energetických tras. Zatímco rozdělení Súdánu na severní s jediným exportním terminálem v rudomořském přístavu Port Súdán a ten nový, jižní s všemi ropnými zdroji, znamenal jednoznačně oslabení postavení Číny v oblasti a ohrožení její energetické koncepce, výstavba alternativy v Mombase, kontrolovaná čínskou stranou, ji vrátila do hry ještě silnější a odolnější. Zatímco Evropa, ani Spojené státy nebyly schopny pro své chráněnce v Jižním Súdánu za 11 let jeho existence nic udělat, Čína se postarala o to, aby zůstala důležitou pro všechny zúčastněné země. Velmi podobnou cestou se již ubírá i osud ugandské ropy od Albertova jezera, která bude tranzitně dopravována přes Tanzánii k vývoznímu terminálu v Tanga.

Projekt, který je společně financovaný Francií (TotalEnergy) a Čínou (CNOOC) bude dalším

stavebním kamenem úspěšné čínské strategie v Africe. Při otevření terminálu v Keni čínský ministr poznamenal: „Před více než 600 lety vedl čínský mořeplavec Čeng Che největší flotily tehdejšího světa hned třikrát po sobě do Mombasy, aby přivezl Africe přátelství a důvěru, namísto kolonizace a otroctví. Dnes, po 600 letech, čínští inženýři a technici následovali Čengovy stopy až do Afriky a Mombasy, kam vybudovali nejlepší silnice, nejlepší železnice a dnes i nejlepší ropnou a plynovou infrastrukturu pro místní obyvatelstvo. Dějiny jsou nejspravedlivějším soudcem a fakta nejpřesnějšími důkazy o tom, kdo je, naši afričtí a keňští bratři a sestry, Vaším skutečným přítelem a partnerem“. Pokud si odmyslíme obvyklou dávku eufemismů v projevu, řekněme si zcela upřímně: považovali bychom takovou situaci a rétoriku Číny ještě před deseti lety, za vůbec možnou?

BLINKEN - RWANDA (11.8.2022):

Je to téměř k neuvěření, ale ani to panu Blinkenovi nestačilo. Ihned po příjezdu do Američany donedávna vůbec nejhýčkanější země kontinentu, začal nekonečný monolog Blinkena o uvěznění amerického rezidenta a aktivisty Paula Rusesabaginy (zvaného „hotel Rwanda“) a o podpoře rebelů, útočících pro změnu na území Konga. Není divu, že na konci rozhovorů nevypadal šťastně ani ještě nedávno Spojenými státy za vzor dávaný prezident Paul Kagame, ale nakonec ani sám pan ministr Blinken. Asi toho bylo na oba už trochu moc.

WANG I - KOMORY (6.1.2022):

Jaký může mít druhá největší světová ekonomika zájem na vztazích s malinkou ostrovní zemí v Indickém oceánu? Možná větší, než si myslíme. Každá ostrovní země, která má příhodné přírodní podmínky, může sloužit jako hlubokovodní přístav pro lodě s velkým výtlakem. Po úspěšném zřízení první čínské námořní základny v Džibutsku, bude ta další, kam budou moci zajíždět i čínské letadlové lodě, vybudována poblíž hlavního města Komor, u osady Sereheni. A tak se pomalu naplňuje nová strategická parita, proces, na který už ani evropská, ani americká diplomacie dávno nestačí reagovat.

AUTOR: Petr Markvart

[ZDROJ](#)